

Sønnichsen, Lise Hostrup (2017):

Aktiverende fortælling i børnehaven. Et sundhedspædagogisk eksperiment med den intention at sætte det legende og glæden ved bevægelse i centrum i voksenstyret bevægelses-aktivitet.

Odense: SDU. Kandidatspeciale i Almen Pædagogik

Resume

Denne afhandling belyser, hvordan og under hvilke forudsætninger fysisk aktiverende fortælling, eksemplificeret ved Hoppeline-fortællingerne, kan bidrage til pædagogers arbejde med at gøre legen og bevægelsesglæden til det bærende element i voksenstyret bevægelsesaktivitet i børnehaven og samtidig understøtte det lovgivningspålagte arbejde med læring og sundhed. Hoppeline er et nationalt sundhedspædagogisk projekt, som åbnede for tilmelding i august 2016 og afsluttes i december 2017. Hjertet i projektet er en fysisk aktiverende fortælling på 13 kapitler lavet i et materiale, som også kan benyttes i uderummet.

Metodisk bygger den undersøgelse, der ligger til grund for afhandlingen, på et Mixed Methods-design, som omfatter en elektronisk spørgeskemaundersøgelse med 154 respondenter og videoobservationer og interviews af børn og voksne i to børnehaver. Desuden trækkes empiri fra en projektdagbog fra en tredje børnehave. I analysen af empirien er der brugt en fænomenologisk-hermeneutisk fremgangsmåde. Afhandlingen skriver sig ind i en humanistisk videnskabstradition med fokus på en kulturel forståelse af mennesket og de læringsrum, der opstår i samspillet mellem pædagoger, børn og kulturprodukt. Teoretisk trækker afhandlingen blandt andet på social læringsteori, kropsfænomenologi og teori om leg.

Resultaterne af den undersøgelse, som afhandlingen formidler, viser, at fysisk aktiverende fortælling kan understøtte pædagogernes arbejde med at gøre det legende og bevægelsesglæden til bærende elementer i en voksenstyret bevægelsesaktivitet i børnehaven. Først og fremmest synes både børn og pædagoger at kunne identificere sig med tingsliggørelsen og deltagelsesformen i fortællingerne. De deltagende børn udviser tegn på bevægelsesglæde, indre motivation og kontrol undervejs i fortællingerne, ligesom de er æstetisk producerende i deres bevægelsesudfoldelse og brug af legende kommunikation. Undersøgelsen viser, at det er betydningsfuldt, at fysisk aktiverende fortælling lykkes med at blande formidlingsformer, som er kendte for pædagogerne, og kombinere disse med et fantasiunivers inspireret af kultur for og af børn. Den viser også, at fortællingens handling med fordel kan invitere til forskellige kropslige praksisformer, eksempelvis hurtige temposkift, fart, gentagelse, fælles rytme, overraskelse m.m., som igen kan relateres til forskellige legestemninger. Brugen af kropslige og verbale rituelle gentagelser i fortællingerne er tilmed betydningsfulde, idet de kan bidrage til opøvelse af et fælles *repertoire*, som både under og i forlængelse af fortællingerne kan bruges til at skabe positiv stemning i børnegruppen og bidrage til det enkelte barns oplevelse af at høre til.

Undersøgelsen belyser blandt andet, hvordan fysisk aktiverende fortællinger kan bidrage til fremme af sundhed og læring ved at give børn mulighed for at imitere andre børn og voksne i bevægelse og indgå i kropslig fortolkning af fænomener. Fysisk aktiverende fortællinger giver pædagogisk mulighed for at anerkende alle børns forskellige bevægelsesmæssige *repertoire* og fortolkning, fordi den ikke har forudbestemte motoriske standarder. På den måde kan fortællingerne bidrage til børns glæde ved bevægelse og positive erfaringer med at bevæge sig sammen med andre og dermed til deres sundhedshandlekompetence. Fysisk aktiverende fortælling kan bidrage til at skabe sammenhæng i arbejdet med læreplanstemaerne, hvis alle temaer er tænkt ind i fortællingerne og pædagogerne formår at udnytte de muligheder, det giver.

Undersøgelsen belyser desuden, hvordan kvaliteten af læringsmiljøet under fortællingerne først og fremmest er afhængig af kvaliteten i det pædagogiske fortælle-praksisfællesskab. Af positiv betydning herfor er definitionen af pædagogiske roller med forskellige funktioner. Når tre roller – *den mundtlige fortæller*, *den kropslige fortæller* og *den trygge base* – udfyldes kompetent, med gensidigt engagement og ud fra et fælles pædagogisk værdirationale med blik for børns perspektiv og medbestemmelse, så afspejles det i pædagogernes fornemmelse for øjeblikket – i deres *klogskab i handling*. Fortællingens pædagogiske roller, handling, fortælleform, hånddukke og illustrationer kalder på pædagogens kropslige æstetiske formidling og understøtter samtidig kvaliteten i denne. For børn såvel som for pædagoger er der tale om deltagelse i et lærende praksisfællesskab, når de sammen udøver fysisk aktiverende fortælling. Når pædagogers deltagelse i fysisk aktiverende fortælling resulterer i positive handleerfaringer og erkendelser i relation til, hvilken betydning det har, at de som voksne agerer fysisk legende med børn, så kan fortællingerne potentielt bidrage til fremme af sundhed i bred forstand, idet pædagogers måde at understøtte eller begrænse børns bevægelsesmæssige udfoldelse er en del af de levevilkår, som børn er underlagt.